מכלל דשאוכל דאכילנא משמע · דהא נקט לה והן: היו מסרבים בו לאכול ואמר אכילנא אכילנא וחזו אמר שבועה שאוכל דאכילנא משמע וכו' · לפום האי ליכא משמע דכי היכי דצריך הוכחה לומר דשאוכל דלא אכילנא משמע ה"נ צריך הוכחה דשאוכל אכילנא משמע ובריש פרק שבועות שתים בתרא באוקמתיה דאביי גופיה לא משמע הכי אלא דסתמא בלא שום הוכחה שאוכל דאכילנא משמע וכבר כתבתי שם שזו מן הסוגיות המתחלפות וכתבתי שם גם כן דסוגיא דהתם עדיפא טפי: מיעקר ליעקיר הוא · כלומר שהאריך באלף ונרחה כלומר שלא אוכל ותיסק אדעתין הכי לפי שאין דרך בני אדם לומר שלא אוכל אלא שלא אוכל: ואמר שבועה שלא אוכל דאכילנא משמע · לא למימרא שיהא מוסבע שיאכל אלא לומר שאינו מוסבע שלא יאכל דהכי אמר ליה וכי כשבעתי שלא אוכל עמך והלא כבר אמרתי לך דאכילנא: ולענין הלכה כבר כתבתי בפ' שבועות שתים בתרא שהרמב"ם ז"ל פסק כאביי וכסוגיא דהתם והארכתי שם בטעמו של דבר בס"ד אבל הרמב"ן ז"ל פסק כרב אשי דלעולם שאוכל דאכילנא משמע ושלא אוכל שלא אוכל משמע": פיסקא זה תומר בנדרים מבשבועות וכו':

גמ' מכלל דנדר הוא · דמדקתני דשבועה תמורה מנדר משמע דבנדר נמי איכא איסורא אלא דלא תמיר בשבועה: והא מותר קתני · דתנן לא אוכל לך מותר: על סיפא דאידך קתני לה שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור · ובהא שייך למימר תומר בשבועות מבנדרים דנדרא מיהא הוי מדרבנן וכרבינא דאוקמא לעיל בבל יחל מדרבנן אלא דשבועה תמורה מנדר דאסור מדאורייתא ונקיט לה הש"ס להאי פרוקא אליבא דרבינא משום דקושטא דמילתא כוותיה היא דבל יחל דמתני' דרבנן קאמר והאי דלא דייקינן נמי גבי תומר בנדרים מבשבועות מכלל דשבועה מיהא איתא משום דאין כאן נמי דאיתא ולקי בה משום שבועת שוא אלא שאינה חלה לבטל את המצוה: אבל מיחל הוא לחפצי שמים · אם יש בשבועתו בטול חפצי שמים מיחל שבועתו: לה' לא יחל דברו · אפילו יש בנדרו בטול מצות הש"ס לא יחל: שבועה נמי הא כתיב לו השבע וכו' · דלה' קאי נמי להשבע שבועה: **הא** דאמר הגאת סוכה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מסוכה · כלומר סברא הוא דלה' לא קאי אשבועה אלא אלי ידור נדר "משום" בדין הוא שיחול על דבר מצוה לפי שהוא אוסר על עצמו הגאת סוכה שלשון נדר כך הוא ואין מאכילין את האדם דבר האסור לו אבל לשון שבועה היינו שלא אשב בסוכה ולא כל היתר להפקיע עצמו ממצות סוכה שהוא מצוה בה: אמר רבא וכי מצות ליהנות נתנו · רבא לאו אתעמיה דאביי קאמר שפיר קאמר אלא אליעזר דאי אמר "הגאת סוכה עלי" יושב בה ישיבה של מצוה דמצות לאו ליהנות נתנו: אלא אמר רבא הא דאמר ישיבת סוכה עלי הא דאמר שלא אשב בסוכה · וא"ת וכי אמר ישיבת סוכה עלי מאי הוי הא דבר שאין בו ממש הוא י"ל דהכא במאי עסקינן כגון דאמר קונם סוכה לישיבתה עלי ורבא לא חש לתרוצי אלא לשון הגאה דאמר אביי דאמר לשון הגאה אמר אביי דמקרי דבר שאין בו ממש אלא בשאינו מזכיר שם החפץ שאוסר עליו כגון שאני ישן שאני מדבר אבל כשמזכיר החפץ הגאסר דבר שיש בו ממש הוא ולפי זה מאי דאמרינן בפרק אע"פ (כתובות דף מח:) ובפרק בתרא דמכילתין (דף פה:) גבי מקדיש מעשה ידי אשתו דמוקמינן בתומר יקדשו ידי לעשותן לו דוקא בתומר אלא נעשה כתומר קאמר כיון שהזכיר את הידים וא"ת ואפילו כי אמר ישיבת סוכה עלי למה אסור בישיבה של מצוה והא כיון דמצות לאו ליהנות נתנו הרי אינו נהנה מן הסוכה כלל תירצו בתוספות דמ"מ כיון שאסר ישיבתה עליו אע"פ שאין לו בו הגאה אל ולפי זה אמר קונם זריקת לרור ליס עליו אסור אע"פ שאין לו בזריקתו הגאה אסור לזורקו מיהו דוקא במפרש ישיבת סוכה או זריקת לרור אבל באומר קונם סוכה עלי קונם לרור זה עלי יושב כל העולם ואפ"ה אינה אסורה בנגיעה הבא נמי אסור סתם אכילה והגאה משמע אבל כל שפירש לאסור על עצמו אפילו נגיעה חייל: חד

דבני כדר דכשיכן מכי ידור נדר לה' שנדרים תנין על דבר מצוה משום דכל נדר אוסר אחיו נגאה כנודר לבטל המצוה שהרי לא קבל על עצמו אלא אסר החפץ עליו ואין מתכוין לאסור דבר האסור לו אבל כל לשון שבועה הוא אסור עצמו מלעשות את הדבר וכיון שהוא תמוה המצוה נאו כל כמיניה להפקיע מ"מ תמיד המצוה הלכך לא דשיכן לה' על הסבם שבועה: אמר רבא וכי מצות ליהנות נתנו · קשיא ליה לרבא על מה שהזכיר אביי הגאה בדבריו משום דמצות לאו ליהנות נתנו אמר הגאת סוכה עלי לא נגאסרה עליו אלא מקריא הגאה מה שהוא מקיים מצות המקום:

גמ' מדקתני תומר בשבועות מבנדרים · כלומר דזה תומר טפי בשבועות מתומרא דנדרים מכלל דנדר מיהא הוי כי אמר קרבן לא אוכל לך וכו' דאיסור נדר איכא מדרבנן אלא דלא לקי מדאורייתא ולא מיחייב קרבן שבועה כי היכי דמחייב בשבועות: **והא מותר קתני** · בנדרים דאפילו שום איסור ליכא: **אסיפא** · הא דקתני תומר בשבועות מבנדרים דמשמע דנדר חשיב לא קאי אריש דקתני קרבן לא אוכל לך אלא אסיפא דאידך בבא (נעיל יד:) דקתני קונם שאיני ישן שאיני מדבר הרי זה בלא יחל דברו (מ) ואומר רבינא עלה לעיל (מז.) לעולם כדקתני שאני ישן ומאי בל יחל בל יחל בל דרבנן אבל שבועה שאיני ישן שאיני מדבר אסור אלא אסור בשבועה מבנדרים בשבועה חלה על דבר שאין בו ממש וחייב קרבן מה שאין כן בנדרים: **אבל מיחל הוא לחפצי שמים** · שאם נדר לעבור על אחת מן המצות אין שבועה חלה עליו ומיחל לאותה שבועה דמושבע ועומד הוא לקיימה ואין שבועה חלה עליו ויכול לחלל דברו: **מאי שנא נדר** · דאמר כי נדר על המצוה חל עליו הנדר וכי עבר ועשה המצוה קם ליה בלא יחל: **דכתיב כי ידור נדר לה'** · דאפילו בחפצי שמים דלה'/לא יחל דברו: **שבועה נמי** · תחול עליה אם נשבע לעבור על המצוה (ב): **הכתיב נמי לו השבע שבועה לה' לא יחל דברו** · דלה' סמוך לאו השבע" דמשמע נמי "לה' השבע שבועה, לא יחל דברו": **אמר אביי הא דאמר הגאת סוכה עלי הא דאמר שבועה שלא אהנה מן הסוכה** · כלומר הא דקתני תומר "הגאת סוכה עלי" דהשתא קאסר חפצא עליה דהכי מצי למיבר אפי' לכתחילה כדאמרינן לעיל אע"ג דמשועבד לאשתו בתשמיש חל עליו הנדר כי אמר "הגאת תשמישך עלי" שאינו אוסר עצמו עליה אלא לדידה אוסר עליו וקסבר אביי דבכל לשון שבועה לא מצינו דמיחול עליה דאי אמר שבועה הגאת סוכה עלי דהגאתה אוסר עליו (ג) דהא ודאי לא הויא שבועה אלא נדר דכיון דקאמר "עלי" הייט נדר דכל היכא דקאמר עלי אמרינן הייט נדר וחייב באחריותו ונדר הוא כי אמר הכי אפילו לכתחלה מצי נדר וקאסר חפצא עליה אבל שבועה לא מצי לאוקמי אלא כגון דאמר שבועה שלא אהנה וכהאי גוונא לא חייל עליה דלא מצי למיסר נפשיה עליה דמצוה כי קאמר שלא אהנה דאוסר עצמו במצוה שהוא משועבד לו וכה"ג מיירי תומר בנדרים מבשבועות דבנדרים אומר קונם הגאת סוכה עלי ובשבועה שלא אהנה: **וכי מצות ליהנות ניתנו** · דקאמר הגאת סוכה עלי הא לא ליהנות ניתנו ולא מצי למיסר נפשיה בהגאתה דהא לא חשיבה (ד) הגאה (מצוה) דלא ניתנו בשביל הגאה: **אלא אמר רבא וכו' ישיבת סוכה עלי** · כדאמרן דבישיבת סוכה עלי קאסר חפצא עליה: **ובשבועה שלא אשב** · קאסר נפשיה מן חפצא והא לא מצי למיעבד דמשועבד הוא למצוה ולהכי לא חיילא עליה שבועה: **יכול יהא חייב** · קרבן שבועה: תלמוד

תורה אור

גמ' "תומר" מכלל דנדר הוא "והא "מותר" קתני" אסיפא דאידך בבא קתני "שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך, אסור", הא תומר בשבועות מבנדרים תומר בנדרים מבשבועות כיצד כו': רב כהנא מתני אמר רב גידל אמר רב ורב שביומי מתני אמר רב גידל אמר שמואל - מנין שאין נשבעין לעבור על המצות ת"ל "לא יחל דברו" "דברו לא יחל" אבל מיחל הוא לחפצי שמים מאי שנא נדר דכתיב "איש כי ידור נדר לה' לא יחל דברו" שבועה נמי הא כתיב "אם השבע שבועה לה' לא יחל דברו" "אמר "הא" דאמר "הגאת סוכה עלי" "הא" דאמר "שבועה שלא אהנה מן הסוכה", אמר רבא "לוי מצות ליהנות ניתנו אלא אמר רבא "הא" "אמר "ישיבת סוכה עלי" "הא" דאמר "שבועה שלא אשב בסוכה" "ושאין נשבעין לעבור על המצות" מהכא נפקא ליה מהתם נפקא ליה דתניא "יכול נשבע לבטל את המצוה ולא ביטל יכול יהא חייב

תלמוד

[נעיל שם:]

[עיין תוס' תענית י. ד"ה למאולן]

המגדר ל.ב

אע"פ כי ידור נדר לה' אם הגאת שבועה לאסור עצמו על נשמו לא יחל דברו בכל היוצא מפיו נעשה

* נעמ נסעכ"ם - ל"ג בנ"ב הגאות

בדברי המקור ל"ן המאות נשבעין לעבור על המצות

[עיין תוס' שבועות כה. ד"ה מבאיר הסבכה עיין הכא]

נעלך טיפ"ם נשבע לדמוך יאמר נשבע לדמוך יכו'

[שבועות כז.]

נוסחא

מנין ראין נשבעין לעבור על המצות (כלומר - הגאות לא חלים)

מהגף

◇ הגאות אמר ורבא

ע"ב שייך לע"ל

תוספות

הא דאמר ישיבת סוכה עלי והא דאמר שבועה שלא אשב בסוכה · פי' היכא דאמר ישיבת סוכה עלי קונם מיחל מייל משום דסוכה אינה מ ש ו ע ב ד ת ן לו אבל היכא דאמר שבועה שלא אשב בסוכה וגופו מתועבד לסוכה לא חיילא, וא"ת אדמפליג בנדרים לשבועות ליפלוג וליתני בשבועות' דבשבועות נמי זימנין דחייל היכא דאמר "ישיבת סוכה עלי שבועה" וי"ל דאה"נ אלא אורחא דמילתא קתני דסתם נדרים התפץ נאסר עליו וסתם שבועות קאסר נפשיה אחפצא וה"ק זה תומר בנדרים מה שאין בנדרים דהייטו דקאסר חפצא עליה מ מ ה שאין בשבועות דאיכא אחפצא נפשיה ואייטו דקאסר נפשיה אחפצא גדול יש בדבר דבשבועות כיון דסתם שבועות קאסר נפשיה אחפצא ולא קאסר חפצא אפשיה א"כ אפילו היכא דאמר ישיבת סוכה עלי שבועה אפ"ה מתרצין שבועתיה וחזרה על נפשיה והוי כאילו אמר שבועה שלא אשב בסוכה והאי דאמר ישיבת סוכה עלי שבועה לא משום דקאסר חפצא עליה דבודאי בשבועות לא שייך נב אלא יד שבועה הוי ולשולם קאסר נפשיה מחפצא ובנדרים לאיתך ניסא: חד

פי' הרא"ש

הא מותר קתני ס"ד דאקרבן שאוכל לך קאי ובהא קתני מותר דמשמע דלא הוי נדר כלל ולישנא דתומר בשבועות מבנדרים משמע דנדר הוי אלא דלא תמיר בשבועה: על סיפא דאידך שאני ישן שאני מדבר · כלומר אם נשבע לבטל את המצוה דלא הוי שבועה: מ"ש נדר דכתיב אים כי ידור נדר לה' · משמע אפילו בחפצי השם לא יחל דברו: שבועה נמי כתיב מי שבועה שבועה לה' · דלה' דכתיב בקרא אכולא קאי: אמר אביי הא דאמר [הגאת] סוכה עלי · כלומר הייטו מעמא דנדרים מבשבועות: אלא אמר רבא · אמר קונם · כלומר אם נשבע לבטל את המצוה הוי שבועה: אמר אביי · אמר לשון הגאה: אמר אביי · אמר לשון הגאה: אמר אביי · אמר לשון הגא